

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Osoba samostatně výdělečně činná a zdravotní pojištění

Osoba samostatně výdělečně činná jako jeden ze subjektů zdravotního pojištění vystupuje v tomto právním vztahu jako pojištěnec, jež je plátcem pojistného. Pro účely zdravotního pojištění se za osoby samostatně výdělečně činné považují zejména osoby provozující zemědělskou výrobu, hospodaření v lesích a na vodních plochách, osoby provozující živnost, osoby provozující podnikání podle zvláštních předpisů

Osoba samostatně výdělečně činná jako jeden ze subjektů zdravotního pojištění vystupuje v tomto právním vztahu jako pojištěnec, jež je plátcem pojistného. Pro účely zdravotního pojištění se za osoby samostatně výdělečně činné považují zejména osoby provozující zemědělskou výrobu, hospodaření v lesích a na vodních plochách, osoby provozující živnost, osoby provozující podnikání podle zvláštních předpisů (advokáti, notáři aj.), osoby vykonávající uměleckou nebo jinou tvůrčí činnost na základě autorskoprávních vztahů, společníci veřejných obchodních společností a komplementáři komanditních společností aj. (§ 5 odst. b zákona č. [48/1997](#) Sb.).

Obsahem právního vztahu zdravotního pojištění jsou práva a povinnosti, jež jsou jednotlivým subjektům stanoveny právními předpisy. Nejdůležitějšími povinnostmi je povinnost platit pojistné, jež je konkretizována zákonem č. [592/1992](#) Sb. a povinnost oznamovací. Pojištěnec, jež je osobou samostatně výdělečně je povinen oznámit příslušné zdravotní pojišťovně zahájení a ukončení samostatně výdělečné činnosti nejpozději do osmi dnů ode dne, kdy tuto činnost zahájil nebo ukončil. Oznamovací povinnost se vztahuje také na sdělení skutečností, jež jsou rozhodné pro povinnost státu platit pojistné či skutečnost, že se stal osobou s trvalým pobytem na území České republiky, jež je bez vlastních příjmů. Osoba samostatně výdělečně činná je samozřejmě povinna plnit také další povinnosti, jež ukládá zákon pojištěncům tj. hradit příslušné zdravotní pojišťovně pojistné, poskytnout součinnost při zdravotním výkonu a kontrole průběhu léčebného procesu a dodržovat lékařem stanovený léčebný režim, podrobit se na vyzvání preventivním prohlídkám, dodržovat opatření směřující k odvrácení nemocí, vyvarovat se jednání, jehož cílem je vědomé poškození vlastního zdraví, prokazovat se při poskytování zdravotní péče, s výjimkou poskytování léčivých přípravků a prostředků zdravotnické techniky, platným průkazem pojištěnce nebo náhradním dokladem vydaným příslušnou zdravotní pojišťovnou, oznámit do osmi dnů příslušné zdravotní pojišťovně ztrátu nebo poškození průkazu pojištěnce, vrátit do osmi dnů příslušné zdravotní pojišťovně průkaz pojištěnce při zániku zdravotního pojištění, změně zdravotní pojišťovny, dlouhodobém pobytu v zahraničí, oznámit příslušné zdravotní pojišťovně změny jména, příjmení, trvalého pobytu nebo rodného čísla, a to do 30 dnů ode dne, kdy ke změně došlo. Pro osobu samostatně výdělečně činnou platí ještě povinnost předložit při změně zdravotní pojišťovny nově zvolené zdravotní pojišťovně doklad o výši záloh na pojistné vypočtených z vyměřovacího základu, sdělit pojišťovně své osobní údaje, obchodní firmu, sídlo nebo místo podnikání, IČO a číslo bankovního účtu, z něhož bude platit pojistné. Osoba samostatně výdělečně činná je povinna do osmi dnů po podání daňového přiznání za zdaňované období předložit všem zdravotním pojišťovnám, u kterých byla v tomto období pojištěna, přehled o svých příjmech a výdajích vynaložených na jejich dosažení, zajištění a udržení, zaplacených zálohách na pojistné, vyměřovacím základu, pojistném vypočteném z tohoto vyměřovacího základu a doklad o dni podání daňového přiznání.

Obsahem právního vztahu zdravotního pojištění jsou samozřejmě vedle povinností také práva. Práva

pojištěnců - osob samostatně výdělečně činných jsou stejná jako u ostatních pojištěnců. Jelikož jsme se jim již na našich stránkách již věnovali odkáží pouze na ustanovení § 11 zákona č. [48/1997](#) Sb.

Jak stanoví zákon č. 592/1992 o pojistném na zdravotní pojištění je plátce (osoba samostatně výdělečně činná je jako pojištěnec také plátcem) povinen si sám vypočítat výši pojistného. Ta činí 13,5 % z vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem u osoby samostatně výdělečně činné je 35 % příjmu z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti po odpočtu výdajů vynaložených na jeho dosažení, zajištění a udržení. Vyměřovací základ se zjišťuje v rozhodném období, které je u osob samostatně výdělečně činných jeden kalendářní rok. Osoba samostatně výdělečně činná je povinna odvést pojistné z vyměřovacího základu, nejvýše však z maximálního vyměřovacího základu (tj. 486 000 Kč). Je-li vyměřovací základ nižší než minimální vyměřovací základ (dvanáctinásobek minimální mzdy), je osoba samostatně výdělečně činná povinna odvést pojistné z minimálního vyměřovacího základu. Při určování výše vyměřovacího základu osob samostatně výdělečně činných je samozřejmě také třeba brát v úvahu některé okolnosti, jež mohou celou skutečnost výrazně modifikovat - tělesné postižení, věk, péče o nezletilé dítě (viz. zákon č. [592/1992](#) Sb.).

Nevykonávala-li osoba svou samostatnou výdělečnou činnost po celé rozhodné období či byla-li uznána práce neschopnou a měla nárok na nemocenské z nemocenského pojištění osob samostatně výdělečně činných, popřípadě pobírala takové nemocenské snižuje se minimální vyměřovací základ osoby samostatně výdělečně činné na poměrnou část odpovídající počtu kalendářních měsíců.

Osoby samostatně výdělečně činné platí pojistné formou záloh na pojistné a doplatku pojistného. Osoba samostatně výdělečně činná platí zálohy na pojistné na účet příslušné zdravotní pojišťovny za celý kalendářní měsíc. Záloha na pojistné je splatná od prvního dne kalendářního měsíce, na který se platí, do osmého dne následujícího kalendářního měsíce. Zálohy na pojistné se neplatí za kalendářní měsíce, v nichž byla osoba samostatně výdělečně činná uznána po celý kalendářní měsíc neschopnou práce, nebo jí byla nařízena karanténa. Zahajuje-li osoba svou samostatnou výdělečnou činnost hradí v prvním kalendářním roce měsíční zálohy na pojistné vypočtené z minimálního vyměřovacího základu, pokud si sama nestanoví zálohu vyšší.

Zálohy na pojistné není osoba samostatně výdělečně činná povinna platit, pokud je současně zaměstnancem a samostatná výdělečná činnost není hlavním zdrojem jejích příjmů.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reklamace vad stavby](#)
- [Hodnotící dotazníky jako obchodní sdělení v kontrolním plánu ÚOOÚ pro rok 2026](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Jak se vyhnout zákazu a postihu dohod o určování cen pro další prodej?](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do](#)

[korporační autonomie](#)

- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)